

РЕЙДЕРСТВО – СТРАТЕГІЯ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

В.А. Сааджан, ст. викладач

Д.В. Волкова

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Рейдерство (від англ. ruder – загарбник) як поняття введено до ділового обороту на межі ХІХ–ХХ ст. В сучасних умовах рейдерство пов’язано з стратегіями злиття та поглинання підприємств.

Практика рейдерства розповсюджена на Заході і навіть є формою легального бізнесу, що регламентується нормами законодавства. В країнах Заходу рейдерів порівнюють з «санітарами бізнесу» та певною мірою визнають що вони за допомогою поглинання підприємств зі слабо розвинутою системою менеджменту сприяють покращенню макроекономічних показників держав. У разі проведення рейдерства у законній спосіб тобто. здійснюється перерозподіл власності у рамках закону то така діяльність рейдерських компаній вважається нормальною діяльністю.

Основними засобами рейдерства є участь у біржових торгах, гри на ринку цінних паперів. Ця діяльність таким чином набуває певної легалізації.

Навпаки ті форми рейдерства які з’явилися у пост–радянський період не мають нічого спільного з поняттям рейдерства яке має підґрунтя на законодавчому рівні. Тому дослідження рейдерства та його особливостей в Україні в сучасних умовах дійсно актуальна.

Питанням рейдерства, причинам його виникнення, розробці шляхів протистояння рейдерським атакам присвячені роботи Белікова О., Варналія З., Мазура І., Мельника М. та інших. Однак розповсюдження цього явища в сучасних умовах здійснюється у нових формах які потребують досліджень і виявлення їх особливостей.

Рейдерство як явище на Сході виникає під час перерозподілу власності – у період будь–яких змін що відбуваються в суспільстві. При чому більш за все відповідальність за цей процес повинна нести влада. Так Беліков О. відокремлює чотири великі перерозподіли власності які відбулися за участю влади:

- I розподіл – при Івані Грозному;
- II розподіл – при Петрі I;
- III розподіл – відповідно революції 1917р.;
- IV розподіл – розпад СРСР у 1991р. (Горбачев С.)

Треба відзначити, що спалахи рейдерства в Україні за останні 27 років відбуваються коливаннями в залежності від економічних криз які пов’язанні з різними обставинами та зміни влади (2004р., 2008р., 2012р., 2013р.) .

Основні способи захоплення підприємств:

- через акціонерний капітал;
- кредиторську заборгованість;
- органи управління;
- оспорювання підсумків приватизації.[1]

В Україні рейдерство пов’язано з неправомірним накопиченням надзвичайно великого капіталу. Рейдерство по «українські» – це особистий бізнес здійснений за допомогою спеціально створеного й розіграного бізнес–конфлікту із захопленням власності бізнесу або за допомогою перехопленого оперативного керування, чітко спланований кваліфікованими фахівцями.

Прикладом рейдерської атаки, яка проводиться за допомогою адміністративного ресурсу має стати санаторій Лермонтовський (м.Одеса). Та якщо з санаторієм Лермонтовський дії не завершені та він поки що належить власникові, то приклад рейдерської атаки з негативним впливом для суспільства є санаторій Росія (м.Одеса), який був захоплений мирним шляхом але не зовсім законним та діяльність якого припинена, а на території зведені котеджі (відповідно діючого законодавства такі території не мають право змінювати цільове призначення).

Дослідження рейдерських захоплень в Україні які здійснюються рейдерами дозволили виявити слідуючи особливості:

1. Напрямок рейдерських дій – заволодіння активами проти волі власників, під натиском яких власник погоджується на умови рейдерів або відстороняється від власності під натиском погроз;

2. Заволодіння майном здійснюється протиправними засобами;

3. Рейдери використовують адміністративний ресурс, що пов'язано з процвітанням корупції на усіх гілках влади);

4. Рейдери володіють значними фінансовими ресурсами;

5. Рейдерство в Україні більш за все носить кримінальний характер;

6. До групи яка займається рейдерством входять висококваліфіковані фахівці:

– юристи;

– економісти;

– бухгалтери;

– аудитори;

– силовики.

Таким чином, можливо відзначити що рейдерство в Україні – це група висококваліфікованих фахівців метою яких є заволодіння незаконним шляхом активів власників протиправними діями та до рейдерства яке має стратегічні цілі на Заході в сучасних умовах не має ніякого відношення.

Для протидії незаконним атакам створено «Антирейдерський союз підприємців України», представництва якого вже відкриті у 8 регіонах, а також діє постанова від 21 лютого 2007 року «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню і захопленню підприємств» [2]. Приймаються шаги проти рейдерських атак але їх виконання більш за все не спрацьовує.

Для посилення боротьби з рейдерством в Україні треба запропонувати здійснення заходів:

– надати службі безпеки України більш повноважень по боротьбі з рейдерством;

– зсунути корумпованість на усіх гілках влади;

– переглянути умови відповідальності суддів за неправомірні дії по відношенню к власникам майна;

– розробити прозорі законодавчі норми для захисту приватної власності;

– запровадити заходи по неможливості здійснення рейдерських захоплень;

– утворити закони таким чином щоб не можливо було уникнути від правосуддя за не правомірні дії;

– про рейдерські атаки розголошувати у СМІ;

– долучати до слухань громадські організації;

– наділити особистими повноваженнями контролюючі органи за виконанням відповідних судових рішень.

Розробка цих заходів та їх виконання надасть можливість уникати від кримінального рейдерства яке відбувається в Україні та запровадити рейдерство як явище легального бізнесу за допомогою якого будуть здійснюватись стратегії злиття та поглинання на користь усім суб'єктам господарювання на законодавчому підґрунті.

Література:

1. Беліков О. Рейдерство в Україні – реалії сьогодення /О.Беліков // Юридичний журнал. –2007. –№4.–С.105–109.

2. Про утворення Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств. Постанова КМУ № 257–2007–п від 21.02.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/norm>.